

Sudan'daki İnsansız Hava Aracı (İHA) Saldırıları ve Savaşın Seyrindeki Gelişmeler

Soru:

Son günlerde savaşta kayda değer gelişmeler yaşandı. İnsansız hava araçları (İHA'lar), ülkenin idari başkenti Port Sudan'a altı gün üst üste saldırı düzenledi. Saldırılarda, sivil havaalanı, bir hava üssü ve yakıt depoları hedef alındı. Akaryakıt depolarının vurulması, Sudan çapında büyük bir yakıt krizine yol açtı. İHA'lar ayrıca doğuda Eritre sınırındaki Kassala şehri ile diğer bazı yerleşimleri de hedef aldı... BBC'nin 10 Mayıs 2025 tarihli haberine göre tüm bu gelişmeler, el-Faşir'e doğru ilerleyen ordu birliklerinin geri çekilip Sudan'ın doğusunu savunmaya yoğunlaşmasına neden oldu. Sudan'ın doğusuna düzenlenen bu saldırıların, ordunun Darfur'dan uzaklaştırılıp bölgenin tamamen Hızlı Destek Güçleri'ne bırakılması amacıyla mı yapıldığını gösteriyor? Yoksa bu gelişmeler, Cidde görüşmeleri öncesi taktiksel bir hamle mi? Yahut başka hedefler mi söz konusu? Teşekkürler.

Cevap:

Sudan'ın doğusundaki kritik hedeflere yönelik İHA saldırılarının ardındaki güdülerin deşifre edilebilmesi için aşağıdaki noktaların açıklanması gerekiyor:

Birincisi: Sudan'ın doğusuna, özellikle Port Sudan şehrine düzenlenen yoğun saldırılar öncesinde yaşanan gelişmeler:

1- Sudan ordusu, Hızlı Destek Kuvvetleri'ni (HDK) başkent Hartum, Bahri ve Umdurman gibi merkezî ve önemli şehirlerden püskürterek büyük bir zafer elde etti. Bu büyük zafer, Hızlı Destek Kuvvetleri'nin Darfur'da da peşine düşmek için hazırlıklara koyulan Sudan ordusunun moralini yükseltti. Elde ettiği bu başarılarından sonra ordunun, Hızlı Destek Kuvvetleri'nin peşine düşme moral ve motivasyonunun yükselmesi, normaldir. Yalnız bu eğilim, komutanları, hem kamuoyunun hem de dış dinamiklerden habersiz alt rütbeli subayların baskısıyla yeni gerçekliğe ayak uydurmaya mecbur bırakmıştır. "Sudan Egemenlik Konseyi Başkanı Abdül Fettah El Burhan, perşembe günü yaptığı açıklamada, ordunun ülkeyi 'paralı askerler ve işbirlikçilerden kurtarmaya' ve 'Hızlı Destek Kuvvetleri'ni ortadan kaldırmaya' kararlı olduğunu vurguladı." (13.03.2025 Anadolu Ajansı) Bu açıklama, yeni gerçekliğe ayak uydurma çabasının bir tezahürüdür. Halkı da askeri safları da ciddi şekilde etkisi altına alan bu yeni gerçeklik nedeniyle ordu birlikleri, Darfur'un belirli bölgelerinde Hızlı Destek Güçleri ile çatışmaya girdi. Ordu güçleri, Darfur'un beş başkentinden son kalesi konumundaki el-Faşer şehrinin müdafaasında büyük bir kahramanlık örneği sergiledi. Sudan ordusu, Darfur'a doğru ilerlemeye başladı.

Sahadaki son gelişmeler, ülkenin kuzeyindeki ed Debba kentinden büyük bir ordu ve Ortak Darfur Gücü / Ortak Gücünün El Faşer kenti üzerindeki kuşatmayı kırmak için ilerlediğini gösteriyor. Bu arada Kordofan eyaletinde bulunan aynı güçlere bağlı başka birlikler de yeni cephele açarak, şehre farklı bir güzergahtan ilerleyip kayda değer askeri başarılar elde etmişlerdir. (19.04.2025 El Kudüs El Arabi) Hartum'daki askeri zaferlerin ardından halkta oluşan ve ordu içinde de büyük bir destek gören bu eğilim, Amerika'nın yönelimiyle örtüşmemektedir. Bu durumdan dolayı El-Burhan'ın, bu yönelimi kontrol altına almaya çalıştığı anlaşılıyor. "El Burhan, savaşın belirli etnik grupları hedef aldığı yönündeki dezenformasyon kampanyalarına karşı uyarıda bulunarak, 'Savaşımız devlete karşı silah kullanan herkesedir, herhangi bir kabileye karşı değildir' ifadesini kullandı. El Burhan, bu tür söylentilerin 'insanları galeyana getirip ölüm çemberine sürüklemek' amacıyla üretildiği belirtti ve "Bir kabile liderinin isyanının tüm kabilenin isyanı anlamına gelmeyeceğini" kaydetti. (29.04.2025 Russia Today) Sanki El Burhan, Darfur'daki bazı kabilelerin ordunun

kendilerine karşı olduğunu düşünmesinden dolayı ordunun Darfur'a yönelen hiddetini frenlemek istemiş ve adeta orduya "biraz yavaş olun" çağrısında bulunmuştur.

2- Hızlı Destek Kuvvetleri, orta bölgelerde aldığı ağır yenilgiler, Hartum, Bahri, Umdurman şehirlerindeki stratejik mevkiilerini kaybetmesi, birçok savaşçısını ve saha komutanını yitirmesi sonrası yenilginin kara kefenine ve zafiyet pelerinine büründü. Bu yenilgilerin ardından Hızlı Destek Kuvvetleri, büyük bir bölümünü kontrol altında tuttuğu Darfur'daki kalesine yönelerek El Faşer şehrini kuşatma altına aldı. Amerika'nın Sudan'a ilişkin yönelimleri doğrultusunda Hızlı Destek Kuvvetleri, Darfur'da toplandılar. Bu koşullar altında, Hızlı Destek Kuvvetleri'nden bazı unsurların ayrılması, güçlü bir rakip olan Sudan ordusu karşısında kaybedilen savaşlara girmelerinden ötürü yanlısı kabilelerden asker devşirmede güçlük yaşaması doğaldır. Diğer bir deyişle HDK'nin moralinin son derece düşük olması ve moralman çöküntü yaşaması normaldir. Bu sebeple, el-Faşir'de konuşlu ordu birlikleri, HDK'nin tekrarlanan saldırılarını başarıyla püskürtebilmiştir. Başka bir deyişle HDK'nin El-Faşer operasyonu operasyonel momentum ve zindeliğini yitirmişti. Bu yüzden, Hamideti'nin güçlerine yeniden moral aşlamak, psikolojik üstünlüğü yeniden kazanmak, güç ve gövde gösterisi yapmak, Sudan ordusunun doğu Sudan örneğindeki gibi ulaşılması zor ve güvenli sayılan bölgelerini dahi tehdit edip vurabileceklerini kanıtlamak için büyük çaplı bir operasyonun yapılması kaçınılmazdı.

3- İngiliz ajanı ve piyonu Birleşik Arap Emirlikleri, hem Daglo hem de yandaşları üzerinde söz sahibi olma hayaliyle Hızlı Destek Kuvvetleri'nin lideri ABD maşası Muhammed Hamdan Daglo'yu bir an olsun bile desteklemekten geri durmamıştır. Birleşik Arap Emirlikleri'nin bu eylemi, Libya'da ABD ajanı General Hafter'e verdiği desteğe benziyor. Sudan yönetimi, Birleşik Arap Emirlikleri'ne, Hızlı Destek Kuvvetleri'ne büyük çaplı askeri destek verdiği suçlamasıyla bu durumdan duyduğu rahatsızlığını defalarca ilettiler. Bu suçlamalar üzerine BAE, Nisan 2023'te Hartum'da savaşın patlak vermesinin ardından diğer ülkeler gibi büyükelçiliğini Port Sudan'a taşımak yerine Sudan'daki temsilciliğini kapattı. Buna karşın Sudan, Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki büyükelçiliğini ve konsoloslukunu açık tutmaya devam etti. Fakat tansiyonun yükseldiği bu süreçte Sudan yönetimi, Hızlı Destek Güçleri'nin Sudan'da gerçekleştirdiği soykırıma destek verdiği gerekçesiyle BAE'ye karşı Uluslararası Adalet Divanı'nda dava açtı. Fakat Divan, Sudan'ın bu başvurusunu yetki yetersizliği gerekçesiyle reddetti. "Mahkeme, pazartesi günü yaptığı açıklamada, Birleşik Arap Emirlikleri hakkındaki davaya bakamayacağını bildirdi. Ayrıca Sudan'ın acil önlemler alınması yönündeki talebini reddetti ve davanın gündemden düşürülmesine karar verdi." (05.05.2025 Reuters) Bunun üzerine Sudan yönetimi, Birleşik Arap Emirlikleri'ne karşı diplomatik ilişkileri tamamen kesmek ve büyükelçilik ile konsolosluk personelini geri çekmek şeklinde oldukça sert bir adım daha attı... Bu hamlenin ardından, BAE merkezli olaylar adeta çorap söküğü gibi gelmeye başladı. "Sudan Ordusu, pazar günü yaptığı açıklamada, Hızlı Destek Kuvvetleri'ne askeri malzeme taşıyan bir Birleşik Arap Emirlikleri kargo uçağını imha ettiğini duyurdu... Ordu, uçakta askerî mühimmatın yanı sıra intihar ve stratejik insansız hava araçları (İHA'lar) bulunduğunu bildirdi." (04.05.2025 Sudan Tribune)

İkincisi: Bu gelişmelerin arka planı ve sonuçlar:

1- 2023 Nisan ayında Hartum'daki çatışmaların şiddetlenmesi üzerine Egemenlik Konseyi, başkenti geçici olarak ülkenin en güvenli bölgesi olarak görülen Port Sudan'a taşımak zorunda kaldı. Egemenlik Konseyi üyeleriyle birlikte yabancı diplomatik misyonlar, uluslararası yardım kuruluşları ve merkez bölgelerden kaçan çok sayıda sivil de can güvenliklerini sağlamak amacıyla Port Sudan'a sığındı ve burada mülteci durumuna düştü. Port Sudan, savaş sırasında Sudan'ın adeta nefes aldığı bir akciğer konumundadır. Zira ülkenin dış tedarik hatlarını besleyen liman ve aktif tek uluslararası havalimanı bu şehirde yer almaktadır. Hartum Havalimanı ise, ordu kontrolünde olmasına rağmen hâlâ hizmet dışıdır. Port Sudan'ın, Sudan'ın 'akciğeri' ve geçici hükümetin idari merkezi olması sebebiyle, şehre günlerce süren insansız hava aracı saldırıları hem Sudanlılar hem de ordu üzerinde büyük bir şok etkisi yarattı. Bu saldırılar, Hızlı Destek Güçleri'nin

sanılanın aksine zayıflamadığını, bilakis yeni ve etkileyici askeri kapasiteler geliştirdiğini gösterdiği gibi, orduya da asıl önceliğin Darfur çöllerinde macera araması değil, liman, havalimanı ve yakıt depoları gibi ülkenin can damarı olan tesisleri güçlendirip koruması gerektiğini gözler önüne serdi. Üstelik yakıt depolarında çıkan büyük yangınlar da ordunun Darfur savaşı için gerekli lojistik hattının darbe aldığı en net işarettir. Bu koşullar altında, ordunun Darfur'daki cepheye yoğunlaşmadan önce, lojistik altyapıdaki hasarı onarması kaçınılmazdır.

2- BBC'nin 10 Mayıs 2025 tarihli haberine ve başka bazı kaynaklara göre, Port Sudan'daki tesisler, Kassala Havaalanı ve Flamingo Limanı Çin yapımı ağır İHA'larla vuruldu. Bu insansız hava araçlarından bazıları 40 kilo, bazıları ise 200 kilo patlayıcı ya da güdümlü füze taşıyabiliyor. Hızlı Destek Kuvvetleri'nin daha önce bu türde İHA'ları kullanmadığı belirtiliyor. Ayrıca, Hızlı Destek Kuvvetleri'nin (HDK) kontrolündeki Nyala şehri havalimanında da bu dronelara benzer insansız hava araçlarının tespit edildiği bildirildi. Ordunun daha önce Birleşik Arap Emirlikleri'ne ait bir kargo uçağını vurduğunu duyurduğu havalimanı da bu havalimanıdır.

3- BAE, Çin'den insansız hava platformları temin eden ilk Körfez ülkesi. Defence News 2 Mayıs 2019 tarihli haberinde, BAE'nin bu İHA'ları Libya'da Halife Hafter'i desteklemek amacıyla Trablus'a yönelik saldırılarda kullandığını bildirdi. Times Aerospace ise, BAE'nin Çin yapımı bu insansız hava araçlarını 2014 yılında Irak ve Afganistan'daki cihatçı grupların hedef alınmasında kullandığını aktardı. Bu tablo, Birleşik Arap Emirlikleri'nin uzun yıllardır çeşitli ve ağır tonajlı Çin yapımı insansız hava araçlarına sahip olduğu anlamına geliyor. Sudan'ın doğusundaki hedeflere yönelik bu saldırıların arka planında ya doğrudan deniz üssünden fırlatarak yahut Hızlı Destek Güçleri'ne bu sistemleri temin ederek BAE'nin bulunma ihtimali oldukça güçlüdür. Zira BAE, El Burhan hükümetinin kendisini uluslararası mahkemede teşhir etmesine, ilişkileri kesmesine ve bir kargo uçağını vurmasına çok kızgındır.

4- İHA saldırılarının, havalimanları, liman ve 'Flamingo' deniz üssü üzerinde yoğunlaştığı görüldü. Vurulan her noktanın ardından, alevlerin gökyüzüne yükseldiği ve söndürülmesinin günler aldığı devasa yangınların çıkması, saldırıların petrol depolarını hedef almış olabileceğini gösteriyor. Sudan Enerji ve Petrol Bakanı Muhyiddin Muhammed Naim, İHA saldırılarının ilk gününde beş stratejik petrol deposunun tamamen yandığını bildirdi. (06.05.2025 Sudan'ın Sesi) Enerji altyapısının ardı ardına hedef alınması, özellikle de Doğu Atbara'daki stratejik pompa istasyonunun insansız hava aracıyla vurulması, Bakan'ı Güney Sudan'dan gelen petrol akışını sağlayan boru hattını güvenlik gerekçesiyle durdurma kararı almaya itti. (11.05.2025 El Cezire)

5- Saldırıların özellikle yakıt depolarını hedef alması, Sudan ordusunu yakıttan mahrum bırakmayı ve böylece Darfur'da özellikle el-Faşer şehrinde geniş çaplı operasyonlar yürütmesini engellemeyi amaçlıyor. Ayrıca bu saldırılar hem kendi yönetim merkezlerini hem de ülkenin yakıt ve elektrik gibi temel ihtiyaçlarını güvence altına alamayan hükümeti, zayıf bir pozisyona sokmaktadır. "Sudan Elektrik Şirketi, elektrik santralinin insansız hava aracı saldırısıyla hedef alındığını ve bunun sonucunda ülke genelinde elektrik kesintisi yaşandığını duyurdu." (08.05. 2025 Anadolu Ajansı)

6- Tüm bunlar, Sudan'ın doğusundaki özellikle Port Sudan şehrindeki stratejik tesisleri hedef alan büyük çaplı saldırıların, Darfur'daki savaşla bağlantılı olduğunu gösteriyor. Bu saldırılar, Sudan ordusunu El Faşer operasyonundan uzaklaştırıp doğuya, Port Sudan'ın savunmasına yöneltmek için kurgulanmış klasik bir dikkat dağıtma taktiğidir... BBC'nin 10 Mayıs 2025'teki haberinde, El Faşer'a giden askerlerin Sudan'ın doğusuna yapılan saldırılar yüzünden geri çağrıldığı ve bölgeyi korumaya odaklandığı belirtildi.

Üçüncüsü: Bu olaylardan çıkarılan sonuç:

1- Büyük olasılıkla bu ağır saldırıların ardından Sudan ordusu, Hızlı Destek Kuvvetleri'nin yeni askeri kapasitesinden endişe duymaya başlamış ve El Faşer ile Darfur genelinde planladığı askeri operasyonlar için gerekli yakıt tedarikini sağlama yeteneğini önemli ölçüde kaybetmiştir. Bunun yanı sıra, olası yeni saldırı dalgalarına karşı Sudan'ın doğusunun savunmasını güçlendirme gerekliliği, ordunun Darfur'daki askeri baskısını azaltıp askeri varlığını doğu cephesine kaydırması sonucunu doğurmuştur.

2- Hızlı Destek Kuvvetleri açısından bakıldığında ise hem operasyonel ivme kazanacaklar hem de El Faşer'de daha başarılı sonuçlar elde edebilmek için moral üstünlük elde edeceklerdir. Tüm bu avantajın arkasında ise Birleşik Arap Emirlikleri'nin verdiği destek ve sağladığı ağır yüklü Çin yapımı insansız hava araçları yer almaktadır.

3- Peki bundan sonra ne olması bekleniyor? El Faşer şehrine yönelik saldırıların artması, şehre yardıma giden ordu birliklerinin geri çağırılması ve Egemenlik Konseyi'nin, Sudan'ın doğusundaki yaralarını sarmakla meşgul olması bekleniyor. Hızlı Destek Kuvvetleri'nin (HDK), Darfur için kilit öneme sahip olan El Faşer'de kontrolü ele geçirmeden yahut şehirde önemli bir ağırlığa sahip olmadan Cidde müzakerelerinin yeniden başlaması pek olası değildir. İşte o zaman ABD devreye girip, Sudan'ın iki güç odağı (Ordu ve Hızlı Destek Kuvvetleri) arasında bir güç dengesi ve kontrol mekanizması tesis edecektir. Böylece, Cidde müzakereleri yeniden başladığında, Hızlı Destek Kuvvetleri (HDK) yenilgi psikolojisinden kurtulmuş olup, gücü ve kontrolünden emin bir şekilde Darfur'da fiili bir 'de facto hükümet' kurmuş olarak masada yerini alacaktır. Diğer bir deyişle, ülkenin bölünmesi fikrini olgunlaştırmak ve bunu herkesin kabul etmek zorunda kalacağı bir oldubittiye dönüştürmek için uygun koşullar yaratılmış olacaktır.

Dördüncüsü: Sömürgeci kafir Amerika'nın, Sudan'da binlerce cana mal olan bir vekalet savaşını bu kadar pervasızca yönetebilmesi ve bunu gizli değil açık, örtülü değil aleni bir şekilde icra etmek için yerel işbirlikçilerini kullanması gerçekten acı verici... El Burhan ve Hamideti, sadece ve sadece Amerika'nın çıkarlarına hizmet etmek için Sudan halkının kanı üzerinden bir çatışma yürütmektedir. Amerika, geçmişte Güney Sudan'ı Sudan'dan ayırdığı gibi, bugün de Sudan'ın bir kez daha bölünmesini istiyor. Darfur'u ülkenin geri kalanından koparmak için bütün kozlarını oynuyor. Bu yüzden ordu ülkenin diğer bölgelerine, Hızlı Destek Kuvvetleri ise Darfur'a odaklanmış durumda. Ordu bünyesindeki samimi unsurlar, Darfur'da kontrolü yeniden sağlamak için harekete geçerse, Hızlı Destek Kuvvetleri, orduyu oyalamak için savaşı Sudan'ın diğer bölgelerine kaydıracak ve böylece ordu birlikleri, Darfur'dan geri çekilip, Hızlı Destek Kuvvetleri'nin insansız hava araçlarıyla yoğun saldırılar düzenlediği Sudan'ın doğusuna yöneleceklerdir. Bu hamle de doğal olarak Hızlı Destek Kuvvetleri'nin Darfur'un tamamını ele geçirmesine olanak sağlayacaktır!

Sonuç olarak, size 19 Aralık 2023 tarihli bir önceki soru cevabımızda yaptığımız çağrının bir benzeriyle sesleniyoruz:

Ey şanlı İslam yurdu Sudan halkı! O Sudan ki, Dongola Mescidi'nin Sudani'dir; Dongola Mescidi, ilk Müslümanların Sudan topraklarında inşa ettiği ilk mescittir... O Sudan ki, Halife Osman RadyAllahu Anh döneminde fethedilen büyük İslami fethin Sudani'dir! Osman RadyAllahu Anh, Mısır valisine İslam'ın nurunu Sudan'a sokmasını emretmiştir. Bunun üzerine Mısır valisi de Abdullah bin Ebi es-Serh'in komutasında İslam ordularını Sudan'a göndererek H. 31 yılında fetih gerçekleşmiştir... Böylece Allah Subhânehu ve Teâlâ'nın lütfu sayesinde İslam, hızla yayılmış, kuzeyinden güneyine, doğusundan batısına kadar Sudan'ın her bir köşesini aydınlatmıştır... Bu nurlu yayılış, Müslüman halifeler döneminde de kesintisiz devam etmiştir.

Ey, 1896 yılından Birinci Dünya Savaşı'nın ortalarına 1916 yılına dek İngiliz sömürgeciliğine karşı cihat eden Sudan halkı! O Sudan ki, Darfur valisi, takva ve güç timsali yiğit kahraman Ali Dinar'ın şehadete eriştiği topraklardır! O mücahit alim Ali Dinar ki, Medine ve Şam halkının mikat yeri olan "Zülhuleyfe"nin onarımında ve hacılara su dağıtmak için "Ebyarı Ali" kuyularının inşasında büyük pay sahibidir...

Ey Sudan halkı! Size sesleniyoruz. Çok geç olup pişmanlık fayda etmeden önce duruma el koyun! Savaşan bu iki tarafın da yakasına yapışın ve onları zorla hakka döndürün! Raşidi Hilafet'in yeniden kurulması için Hizb-ut Tahrir'e destek verin! Çünkü Hilafet, İslam ve Müslümanlar için izzet, küfür ve kâfirler için zillet demektir. Allah'ın rızası ise her şeyden daha büyüktür...

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْفَى السَّمْعِ وَهُوَ شَهِيدٌ
bulunup kulak veren kimseler için bir öğüt vardır." [Kaf 37]

H.23 Zilkade 1446

M.21 Mayıs 2025